

משמורת משותפת - טובה לילדים?

מאת: עו"ד איתן ליפסקר

אורח החיים המודרני והעובדה כי כמעט כל אשה יוצאת בימינו לעבודה, לעיתים קרובות במשרה מלאה, גורמת למעורבות גוברת והולכת של הבעל / האב בחייהם ופעילותם היומיומית של הילדים.

האידיליה המשפחתית, הנפגעת כמובן עם התפרקות התא המשפחתי בתהליך הגירושין / פרידה, נפגעת במיוחד בהקשר זה של יחסי אבות-ילדים. הסיבות לפגיעה זו הן מגוונות ומורכבות ובהן, בין היתר, חזקת הגיל הרך בה יעסוק מאמר נפרד. יחד עם זאת התוצאה הסופית הנה, בדרך כלל, מערכת בה גדלים הילדים אצל אמם, בעוד האב רואה אותם לפרקי זמן מוגבלים ומוגדרים.

על רקע זה התפתחה בשנות ה-60 וה-70 של המאה העשרים עמדה משפטית-חברתית אשר דגלה במשמורת משותפת, היינו מערכת בה בני זוג גרושים / פרודים מגדלים את ילדיהם באופן שוויוני, כאשר הילדים מחלקים את זמנם באופן שווה אצל כל הורה ויש להם, בהגדרה, שני בתים.

במהלך השנים, משנצבר די נסיון ומחקר לגבי תוצאות מערכות אלו, התברר כי המשמורת המשותפת אינה תמיד מתכון להצלחה. מחקרים הראו כי יישום נרחב וקשיח של מדיניות משמורת משותפת הוביל לפגיעה משמעותית בילדים, אשר נחשפו לחוסר יציבות מתמשכת בחייהם, תוך הקרבת טובתם ועניינם על מזבח הנוחות והמאוויים של הוריהם.

נסיון זה הוביל למסקנה, המאפיינת את המצב המשפטי השורר כיום בישראל, לפיו הסדר של משמורת משותפת מתאים רק למיעוט המקרים ובתנאים מוגדרים, שנסקור להלן.

- מערכת היחסים שבין ההורים - פרמטר זה הנו הראשון בחשיבותו.

אכן, ניתן לצפות כי בני זוג הנפרדים זה מזה אינם עושים זאת על רקע אהבה יתירה. יחד עם זאת יש הבדל רב משמעות בין פרידה סוערת, מלווה בהשמצות, שלילת האחר ותקשורת גרועה, לבין פרידה באופן מבוקר, תוך שמירה הדדית על הדמויות ההוריות ועל ערוצי תקשורת טובה ורציפה בין ההורים.

- מקום המגורים

אין דומה זוג הורים המתגורר בסמיכות גיאוגרפית זה לזה, לזוג הורים שעם הפרידה עובר כל אחד מהם לגור במרחק האחד מהשני. אכן, לא ניתן להגדיר נוסחת מרחק או זמן שמעבר לה לא ניתן לקיים משמורת משותפת, אולם יש לזכור כי משמעות המשמורת המשותפת הנה ניידות גבוהה מאוד של הילד בין ההורים ולא פחות חשוב (מנקודת מבטו של הילד), בין שני הבתים בהם הוא חי. לא ניתן לקיים ולייצב מערכת שכזו כאשר כל מעבר כרוך בנסיעה או פרוצדורת מעבר משמעותית.

- גיל הילדים

ככלל, ככל שעולה גילם של הילדים, כך אפשרית ומתאימה יותר מבחינתם מערכת של משמורת משותפת. תינוקות וילדים רכים סובלים יותר מהמימד המסויים של חוסר היציבות והקביעות הנלווה למערכת זו, בעוד ילדים בוגרים יותר מסוגלים להבין ולהתמודד עם כך ביתר הצלחה.

חשוב לציין כי הפרמטרים האמורים לעיל אינם קשיחים ובוודאי שאינם מייצגים את התמונה כולה. לעיתים קרובות נעזר בית המשפט, בבואו לקבוע הסדר משמורת משותפת או אף לאשר הסדר שכזה, אליו הגיעו ההורים בהסכמה, בחו"ד מקצועית באשר לסיכויי הצלחתו או מידת התאמתו לזוג ההורים והילדים שבנדון.

דומה כי הנקודה החשובה ביותר, הפותחת ומסכמת נושא זה, הנה טובתם של הילדים הספציפיים, אשר את עניינם יש לראות כאשר מחליטים על יישום משמורת משותפת.